

Anatomie, Compagnie De Brune / Michael Slobodian

op als de behoeders van wat zij de 'klassieke' traditie noemen.

(Het is veelbetekenend dat men het werk van George Balanchine, die vernieuwend werkte binnen de traditie, 'neo-klassiek' ging noemen. Meteen was er een term geboren die even onbruikbaar is als termen als 'modern', 'postmodern' en 'post-postmodern'.)

Klassieke dans is inderdaad verankerd in de traditie en grijpt terug naar de wortels uit het verleden, maar het is een aberratie hem daarom te behandelen als een louter museale aangelegenheid. De klassieke dans mag niet als inert beschouwd worden. Klassieke kunst is een oefening die steeds opnieuw gemaakt wordt.

Hedendaagse klassiek

Slechts een klein deel van wat ooit in het verleden is gedanst, komt tot ons. Vele balletten die een overweldigend succes kenden bij hun creatie zijn volledig in de vergetelheid geraakt, en niet alleen omdat ze te tijdsgebonden waren. Het gros van de traditie – enkele tientallen stukken – heeft een soort eeuwigheids-waarde en is klassiek te noemen. Het zijn die stukken die overleven, omdat ze beantwoorden aan de wetmatigheden die inherent zijn aan klassieke kunst en dus kunnen overgeleverd worden.

Balletten worden niet alleen opnieuw gecreëerd, ze worden in de regel omzeggens opnieuw gecoreografeerd. Van het origineel blijft weinig meer dan een raamstructuur bewaard. Bij een 'reconstructie' gaat men in de eerste plaats uit van de muziek, zeer vaak van de kostuums (*Het Zwanenmeer*), zelfs van het decor (*La Sylphide*), maar doorgaans niet van de dans. Wat overblijft van de dans, is het rudiment, de essentie.

(De opvattingen over 'reconstructie' in het ballet zijn verbaasd en veelzeggend en te interessant om er in het beperkte kader van deze tekst over uit te wijden.)

Een prachtig voorbeeld hiervan zijn de choreografieën van Mats Ek, leider van het Zweedse Cullbergballet. Op zijn repertoire staan klassiekers als *Het Zwanenmeer* – met mannen als zwanen – en *Giselle* – waar het meisje dat sterft van verdriet geen fee wordt maar een psychiatrische patiënte. (Mats Ek torst eveneens het epitheton 'neo', in zijn geval omdat hij de academische danstaal op een evenwichtige manier heeft verrijkt met wat deze eeuw aan nieuw dansmateriaal heeft voortgebracht.)

Om klassiek te zijn hoeft men zich echter gezinszins te beperken tot het repertoire. Een choreograaf kan zich volkomen bekennen tot de klassieke denkwereld en geen enkel be-

staand werk overnemen of herwerken. Eigenlijk zijn zij de ware herauten van het klassieke, omdat ze het klassieke denken actualiseren, omdat ze aantonen dat het klassieke antwoorden heeft op nieuwe uitdagingen en omdat ze hierdoor telkens opnieuw de waarde van het klassieke model bewijzen. Het is uit deze hoek dat de frisse wind waait die het klassieke in leven houdt. Zonder deze hedendaagse klassieke strekking stierf het klassieke model een gewisse dood, want het louter recreëren en de zuiver museale opstelling alleen kunnen de klassieke dans niet in stand houden.

Choreografen als William Forsythe, Jan Fabre en – meer en meer in haar laatste werken – Anne Teresa De Keersmaecker kunnen beschouwd worden als behorende tot de hedendaagse klassieke strekking. In hun werk getuigen zij van een klassieke visie: het verwijst naar de traditie (het historische karakter), het voldoet aan bepaalde afspraken (het normatieve karakter), het heeft een vormelijke logica (het formele karakter) en het streeft een ideaalbeeld na (het idealistische karakter). Bovendien is hun oeuvre actueel en vernieuwend.

Alexander Baervoets